

Echa zakończonego niedawno w Rzymie Kongresu ESC, a także znakomite recenzje filmów zaprezentowanych w trakcie tegorocznego, uchodzącego za najstarszą imprezę filmową na świecie, festiwalu w Wenecji skłoniły mnie, by w tym odcinku naszego cyklu zaproponować spędzenie czasu po dyżurze w tym pięknym i, według „dobrze poinformowanych”, magicznym mieście na północy Włoch leżącym nad Adriatykiem, będącym stolicą regionu Wenecja Euganejska.

Wenecja – mekka dla miłośników piękna

Jest położona na licznych bagnistych wyspach zatoki weneckiej na Morzu Adriatyckim.

Niemal każdy uważa ją za miasto doskonale znane. Jednak będąc tu już kilka razy, miałem przekonać się, że rację mają Ci, którzy twierdzą, że każdy pobyt niesie wiele pięknych niespodzianek i każdy powoduje radość z odkrywania tego miasta na nowo.

W Wenecji mimo natłoku turystów można jednak czuć się swobodnie, ale na jej odkrycie potrzeba poświęcić znacznie więcej czasu niż oferuje standardowa wycieczka. Polecałbym zatem wynająć na dłużej pokój hotelowy lub kwatery, by w sposób nieskrępowany smakować wenecką codzienność.

By poznać historię tego miejsca, trzeba cofnąć się co najmniej o 3500 lat. Pierwsze ślady osadnictwa, które znaleziono w obrębie laguny sięgają bowiem 1500–1300 p.n.e. Pierwszymi mieszkańcami tego miejsca byli najprawdopodobniej Wenetowie będący jednym z ludów grupy indoeuropejskiej. Tworzyli oni dobrze zorganizowane i mało agresywne społeczności. Ich cywilizacja rozwijała się niemal bez przeszkód do czasu, kiedy w V i VI wieku Europę załapały hordy Hunów i Wandalów. Wówczas dawni mieszkańcy tych ziem musieli znaleźć sobie bezpieczne schronienia, a obecna zatoka wenecka posiadająca liczne wyspy i laguny była wprawdzie dość trudna do zagospodarowania, ale okazała się bezpiecznym miejscem. Dziś wiadomo, że pierwsze lokacje na wyspie sięgają 452 roku. Nie wiadomo, kiedy powstało samo miasto. Prawdopodobnie miało to miejsce około 810 roku n.e., kiedy polityczne centrum laguny zostało przeniesione z Heraklei właśnie do Wenecji, choć niektórzy badacze twierdzą, że stało się to około 100–150 lat wcześniej. Pierwszym znanym dożą był Orso Ipato, który został mianowany około 726 roku n.e.

Początkowo Wenecja była po prostu niedużym miastem rybackim, szybko jednak stała się ważnym ośrodkiem handlowym. Dość szybko znalazła się

Fotografia 1. W 2015 roku według dokumentów opublikowanych przez włoskie ministerstwo turystyki liczba turystów znacznie przekroczyła 8 milionów, ale w tym roku być może nawet zbliżyć się do granicy 10 mln

Fotografia 2. Najpopularniejszym środkiem lokomocji jest *vaporetto*, czyli tramwaj wodny

w strefie wpływów Bizancjum, ale wykorzystując swoje położenie pomiędzy Wschodem i Zachodem zdołała zachować niezależność. Stała się ona czymś w rodzaju państwa–miasta na wzór greckich polis, w którym funkcję głowy państwa pełnił doża Wenecji (*doge*, czyli książę), wybierany w wyborach przez miejską arystokrację, sprawujący funkcję dożywotnio, teoretycznie nieusuwalny, jednak w praktyce często zmuszany do ustąpienia.

Władcy Republiki Weneckiej skupili się przede wszystkim na budowaniu relacji z ludami zamieszkującymi ziemie leżące we wschodniej części Morza Śródziemnego. Wenecja kontrolowała wybrzeża Adriatyku, wyspy Egejskie, Kretę, Cypr, Korfu i inne wyspy.

Przez ponad tysiąc lat (726–1797) to piękne miasto było stolicą niezależnej Republiki Weneckiej, uważanej za jedną z największych morskich i handlowych potęg basenu Morza Śródziemnego. Okres największego rozwoju gospodarczego przejawiający się rozkwitem gospodarczym i kulturalnym republiki przypada na przełom XIII i XVI wieku. Właśnie z tego czasu pochodzi większość najcenniejszych dzieł sztuki i zabytków

Początkiem końca niezwyklej potęgi państwa Weneckiego było jego znaczne zaangażowanie w eu-

Fotografia 3. W bazylice św. Marka rozwinął się efektowny styl muzyki na kilka chórów

ropejski konflikt z Turcją. Potężna i bogata Wenecja dostarczyła ponad połowę z 200 galer Wielkiej Koalicji Chrześcijańskiej liczącej 35 tys. wioślarzy i ponad 40 tys. żołnierzy. Turcy ponieśli wprawdzie klęskę w bitwie pod Lepato w 1571 roku, ale szybko odbudowali swój potencjał militarny i wielokrotnie boleśnie atakowali terytoria należące do Wenecji, a w połowie XVII wieku odebrali jej Kretę i wiele innych cennych ziem. Kolejnym ciosem dla miasta był dynamiczny wzrost siły Hiszpanii i Portugalii. Od tego czasu znaczenie Wenecji zaczęło wyraźnie słabnąć, choć do końca pozostała miastem łączącym Wschód z Zachodem, miastem sztuki i architektury.

Kres istnienia państwa położyła w 1797 roku inwazja wojsk francuskich pod dowództwem Napoleona Bonaparte, po której ostatecznie została przyłączona do Austrii. Warto jednak wiedzieć, że była ona najdłużej istniejącą republiką w historii współczesnej Europy.

Europejski zryw narodów znany jako Wiosna Ludów umożliwił miastu ponowne odzyskanie niepodległości, ale nie trwała ona zbyt długo i w drugiej połowie XIX wieku Wenecję włączono do terytorium Królestwa Włoch.

Obecnie obserwuje się stale rosnącą liczbę przybywających do miasta turystów i gości. W 2015 roku według dokumentów opublikowanych przez włoskie ministerstwo turystyki znacznie przekroczyła ona 8 milionów, ale w tym roku być może nawet zbliży się do granicy 10 mln. Opanowanie tak wielkiego natłoku turystów wymaga od władz lokalnych i centralnych ogromnego wysiłku organizacyjnego, by zapobiegać dewastacji i uniknąć występowania niebezpiecznych zjawisk społecznych.

Wenecja jest jednym z najstynniejszych na całym świecie ośrodków turystycznych i kulturalnych. Miłośnicy malarstwa znajdą tutaj liczne skarby i co ważne — wiele z bezcennych dzieł do dziś znajduje się w pierwotnych lokalizacjach, a nie w silnie strzeżonych skarbcach. Malarstwo weneckie szczyt swojego rozwoju osiągnęło w XV–XVI wieku. Wtedy właśnie działali tu najwięksi mistrzowie: Tycjan, Tintoretto i Veronese, Giovanni Bellini czy Andrea

Fotografia 4. Zabytkowe budowle i znajdujące się w nich dzieła sztuki tworzą unikatowy zespół architektoniczno-urbanistyczny

Fotografia 5. Bardzo stary i szanowany zawód gondoliera, który był dawniej podstawą transportu miejskiego, w czasach współczesnych służy głównie zamożniejszym turystom

Fotografia 6. Stare budynki, atakowane przez zanieczyszczone morze, ulegają zniszczeniu

Verrocchio i świetnie znany w Polsce Antonio Canal, czyli Canaletto.

Wenecja jest również bardzo ważnym miejscem dla melomanów. Centrum życia muzycznego od wieków jest bazylika św. Marka. Tutaj swoje największe dzieła prezentowali: Claudio Monteverdi, Antonio Vivaldi czy Tomaso Albinoni. W samej bazylice na potrzeby uroczystych nabożeństw powstawały liczne msze, kantaty i oratoria.

Wenecja jest również uważana za jedną z operowych stolic Europy. Tutaj bowiem działa *Teatro La Fenice* — najstynniejszy wenecki teatr operowy. Tu także narodziła się i rozkwitła współczesna opera.

Dziś miasto jest również bardzo ważnym ośrodkiem dla twórców i miłośników filmu. W Wenecji od 1932 roku odbywa się bowiem prestiżowy festiwal filmowy będący najstarszą imprezą filmową na świecie. Jego inicjatorem był znany mecenas sztuki i wielki miłośnik kina, hrabia Giuseppe Volpi di Misurata.

Głównymi nagrodami festiwalu są Złoty Lew, przyznawany za najlepszy film oraz Puchar Volpiego, będący uhonorowaniem najlepszego aktora i aktorki. W gronie zdobywców Złotych Lwów znajdują się również Polacy. W 1984 roku za film pod tytułem „Rok spokojnego słońca” nagrodę zdobył Krzysztof

Zanussi, a dziewięć lat później Krzysztof Kieślowski za film „Niebieski”.

Wenecja to także niezwykle piękne i bezcenne zabytki architektury. Najważniejsze, których oczywiście nie wolno pominąć, to: bazylika św. Marka, plac św. Marka, Pałac Dożów, Most Westchnień, wieża zegarowa, most Rialto, Canal Grande, kościół San Giorgio Maggiore, dzwonnica św. Marka, synagoga oraz jeden z najważniejszych teatrów operowych świata — *Teatro La Fenice*.

Wenecja znajduje się na liście światowego dziedzictwa UNESCO, bywa również określana najpopularniejszym ośrodkiem turystycznym Włoch. Jest także mekką dla miłośników pięknego malarstwa, rzeźby oraz sztuki współczesnej. Jej piękno i niepowtarzalna atmosfera rekompensują wszelkie niedogodności związane z ogromnym ruchem turystycznym.

Warto więc poświęcić swój czas odpoczynku po dyżurze na to, by choć na chwilę zagłębić się w niezwykłym weneckim pięknie.

Adres do korespondencji:

Lek. Artur Krzywkowski
ul. Romantyczna 22/11, 70-789 Szczecin